

Juhla. Kristuksen syntymän juhlaa edeltävä lauantai

Päivän epistola

(Gal. 3: 8 – 12)

”Veljet, pyhät kirjoitukset tiesivät jo edeltäpäin, että Jumala tekee vanhurskaaksi kansat, kun ne uskovat. Jumala näet ilmoitti edeltäpäin Abrahamille hyvän sanoman: sinun kanssasi saavat kaikki kansat siunauksen. Näin ne, joilla on usko, saavat siunauksen yhdessä Abrahamin kanssa, joka uskoi. Ne taas, jotka luottavat lain noudattamiseen, ovat kirouksen alaisia. Onhan kirjoitettu: ”Kirottu on jokainen, joka ei tee kaikkea, mitä lain kirja käskee.” On selvää, ettei kukaan tule Jumalan silmissä vanhurskaaksi lakia noudattamalla, sillä ”uskosta vanhurskas saa elää.” Mutta laki ei rakenna mitään uskon varaan, vaan ”Joka tekee mitä laki vaatii, saa siitä elämän.”

”Pyhät kirjoitukset tiesivät jo edeltäpäin” on esitetty juutalaisen ajattelun mukaisesti ”persoonaksi tulleet kirjoituksena”. Näin esitetään sen jumalallinen alkuperä. Tässä Paavali vihjaa, että jopa vanha vanhurskaus uskon kautta oli osa jumalallista pelastussuunnitelmaa kaikkien ihmisten pelastamiseksi. Hänen juutalaisille ja pakanaille julistamansa evankeliumi oli ensin julistettu patriakka Abrahamille. Teksti sisältää myös ajatuksen, että usko korvaa juutalaisen lain noudattamisen.

”Sinun kanssasi saavat kaikki kansat siunauksen” (vrt. 1. Moos 12: 3; 18: 18). Se näkyi monina jälkeläisinä ja Kanaanin maan hallintana. Juutalaisten mukaan pakanat voisivat pelastua, jos he palvelevat Jahvea ja ympärileikkauttavat itsensä, siis kääntyvät juutalaisiksi. Paavali ymmärsi tämän kohdan sillä tavoin, että kirjoitukset näkevät siinä edeltäkäs in kristityt, jotka uskomalla Jeessukseen Kristukseen ovat Abrahamin jälkeläisiä ja osallisia luvatuista siunauksista.

Abraham sai siunauksen jo ennen lakia. Tämä tapahtui hänen uskonsa vuoksi. Näin Kirkko voi todeta, että usko tuo siunauksen (vanhurskauden), ei laki.

”Abrahamin kanssa, joka uskoi” voitaisiin kääntää myös ”uskova Abraham”. Se on Abrahamin lisänimi, joka ilmaisee hänen uskollisuutensa (1. Makk. 2: 52; 2. Makk. 1: 2; Sir. 44: 20). Paavalin idea on, että ne, jotka uskovat kuten Abraham, ovat hänen jälkeläisiään ja jakavat hänelle luvattun siunauksen.

”Jotka luottavat lain noudattamiseen” vastaa ilmauksena Paavalin aikaisemmin kirjoittamaa tekstiä ”joilla on usko” (Gal. 3: 7). Mutta lakiin luottavat ”ovat kirouksen alaisia” (5. Moos. 27: 26). Paavalin mukaan laki ei kyennyt siirtämään Abrahamille luvattua siunausta, sillä ”kirottu on jokainen, joka ei tee kaikkea, mitä lain kirja käskee.” Lain noudattaminen, jotta se vaikuttaisi positiivisesti ja toisi ihmisen lähemmäksi Jumalaa, edellytti lain täydellistä noudattamista. Jos siinä epäonnistui, niin oli kirouksen alainen. Tämän lain täydellinen noudattaminen oli ihmisille mahdotonta.

Osoitettuaan, että Vanha testamentti kiroaa sen, joka ei koko lakia täytä, Paavali seuraavaksi osoittaa, että myös Vanha testamentti sisältää ajatuksen todellisesta elämästä uskon kautta. ”Uskosta vanhurskas saa elää” on lainaus profeetta Habakukilta (Habak. 2: 4). Tässä Paavali ymmärtää sanan usko kristilliseksi uskoksi.

Paavalin mukaan laissa ei ole mitään uskon varassa: ”Joka tekee mitä laki vaatii, saa siitä elämän” on lainaus Mooseksen kirjoista (3. Moos. 18: 5). Vaikka kolmas Mooseksen kirja kertoo, että lain noudattaja pelastuu ja Paavali Roomalaiskirjeessä näyttää hyväksyvän lain (Room. 2: 13), niin hänen huomionsa on kohdassa ”tekee, mitä laki vaatii”. Siis tekemällä joitain tiettyjä asioita tulee pelastus. Näillä teoilla ei ole mitään tekemistä uskon kanssa. Pakanakristittyjen, jotka uskovat Kristukseen Herrana, ei tarvitse turvautua tällaisiin yksityiskohtaisiin tekoihin edetessään kohti pelastusta.

Päivän evankeliumi

(Luuk. 13: 18 – 29)

”Herra esitti seuraavan vertauksen: ”Taivasten valtakunta on kuin sinapinsiemen, jonka mies kylvi kasvimaahansa. Sen taimi kasvoi ja oli lopulta kuin puu, ja taivaan linnut rakensivat pesänsä sen oksille.” Vielä hän sanoi: ”Mihin vertaisin Jumalan valtakuntaa? Se on kuin hapate. Kun nainen sekoitti sen kolmeen vakalliseen jauhoja, koko taikina happani.” Jeesus vaelsi kohti Jerusalemia. Hän kulki kaupungista kaupunkiin ja kylästä kylään ja opetti. Joku kysyi häneltä: ”Herra, onko niin, että vain harvat pelastuvat?” Jeesus vastasi: ”Kilvoitelkaa päästäksenne sisään ahtaasta ovesta. Minä sanon teille: monet yrittävät mennä sisään mutta eivät siihen kykene. ”Tulee hetki, jolloin talon isäntä nousee ja sulkee oven. Kun te sitten seisotte ulkona, kolkutatte ovelle ja huudatte: ”Herra, avaa meille”, hän vastaa: ”Keitä te olette? En tunne teitä.” Silloin te alatte selittää: ”Mehän söimme ja joimme sinun kanssasi, ja sinä opetit meidän kaduillamme.” Mutta hän sanoo: ”Keitä te olette? En tunne teitä. Menkää pois minun luotani, kaikki te vääryydentekijät.” ”Siellä te itkette hammasta purren, kun näette Abrahamin ja Iisakin ja Jaakobin ja kaikki profeetat Jumalan valtakunnassa mutta

huomaatte, että teidät itsenne on suljettu ulos. Idästä ja lännestä, pohjoisesta ja etelästä tulee ihmisiä, jotka käyvät aterialle Jumalan valtakunnassa.”

Tekstimme alussa olevat vertaukset sinapinsiemenestä ja hapatteesta löytyvät myös Matteukselta (Matt. 13: 31 – 33). Niissä ei pidä painottaa alun pienuutta ja lopun suuruutta vaan siinä välissä olevaa kasvua. Ennen näitä kertomuksia Jeesuksen toimintaa arvosteltiin voimakkaasti. Opetuslastenkin toimintaa tullaan arvostelemaan ulkopuolisten taholta. Jeesuksen esittämien vertausten tarkoituksena on rauhoitella opetuslapsia ja osoittaa, että toiminta vastustuksesta huolimatta on menestyksekkästä.

Sinapinsiemen ja hapate ovat Jumalan sana ja sen julistaminen. Sinapinsiemenestä kasvanut puu, jonne ”taivaan linnut rakensivat pesänsä” saa vaikutteita sekä Psalmista (Ps. 104: 12) että Danielin kirjasta (Dan. 4: 9, 18). Ne kertovat, miten erilaiset ihmiset saavat suojan Jumalan valtakunnasta. Tässä nousee esille Luukkaan ajatus siitä, että kaikkia kutsutaan. Kristus sai vastustajia, kun Hän hyväksyi ulkopuolisia Jumalan valtakuntaa kuvaavaan ateriaan.

Sinapinsiemenen kylvi mies, mutta nyt Jeesus kertoo vertauksen myös naisesta, joka hapatti taikinan hapatteen avulla. Tässä jälkimmäisessä vertauksessa on kolme erityistä asiaa. Ensinnäkin hapatetta pidettiin ei-puhtaana. Nyt tämä ei-puhdas aikaansaa kasvun. Toiseksi Jumalan valtakunta on tässä esimerkiksi piilossa taikinassa. Kolmanneksi se viittaa Jumalan ilmestymiseen Abrahamille (1. Moos. 18: 6: Abraham käski Saaraa leipomaan leipiä; Tuom. 6: 19). Epäpuhtaana pidetyn hapatteen käyttäminen tässä vertauksessa haastaa kuulijan / lukijan miettimään, mikä on todellisuudessa epäpuhdasta tai puhdasta. Tämä teema esiintyy Luukkaan evankeliumissa muuallakin (Luuk. 8: 26 – 56).

Sinapinsiemenen kasvua on sovitettu myös yksittäiseen ihmiseen. Kun ihminen vastaanottaa Jumalan sanan, niin se kasvaa uskoksi ja muuttaa ihmisen elämän ja toiminnan.

Jumalan valtakunta on kätkeyty ”järkevilta ja viisailta” (Luuk. 10: 21). Opetuslapset voivat kuitenkin olla varmoja, että se on salaisesti läsnä.

Tekstimme loppuosa kertoo Jeesuksen matkasta kohti Jerusalemiä. Sen tärkein opetus on ihmisten tarve katumukseen ja uskollisuus Jeesukselle. Samanlaista opetusta on myös Matteuksella (Matt. 7: 13 – 14, 22 – 23; 8: 11 – 12) ja Markuksella (Mark. 10: 31).

Todennäköisesti ”ahdas ovi” vaatii vertauskohteeksi kaupungin isot portit, joista mahtuu sisään kerralla suuri määrä ihmisiä (vrt. Matt. 7: 13 – 14). Oppi kahdesta erilaisesta tiestä oli yleinen niin juutalaisuudessa kuin varhaisessa kristillisyydessä (Didakhe, Barnabas). Luukkaan huomio on tässä yhteydessä lopun ajassa.

”Oven sulkeminen” osoittaa, että Jeesuksen tunteminen tai Hänen opetuksensa kuuleminen ei riitä. Ihmisen pitää elämässään toteuttaa Jeesuksen opetus. Jeesus aterioi kaikkien kanssa, myös yhteiskunnan halveksitun osan kanssa. Samaa elämän mallia, oman elämän jakamista muiden kanssa, Hän odottaa seuraajiltaan. Ne, jotka eivät näin tee, ovat poissa Jumalan valtakunnasta. Armossaan Jumala avaa kaikille pääsyn valtakuntaansa. Näin muodostuu uusi Israel. Ihmisen toiminnan, hyvän tekemisen ja katumuksen, tulee tapahtua tämän elämän aikana, myöhemmin se ei ole mahdollista. Silloin ei auta enää uskon tunnustaminen (sana Herra) eikä aikaisempi osallistuminen jumalanpalvelukseen (mehän söimme ja joimme), ellei usko ole tullut näkyväksi toiminnan kautta.

”Menkää pois minun luotani, kaikki te vääryydentekijät” muistuttaa Psalmia (Ps. 6:) ja maininta eri ilmansuunnista tulevista ihmisistä voi olla peräisin myös Psalmeista (Ps. 107: 3).